

Odborné hodnotenie Matej Moško

FAD 2019 – Festival Amatérského Divadla

Párovské Háje

Teraz nie Janka, pracujem

DS EFTROJKA pri ZUŠ J. Rosinského v Nitre

Téma a vlastne aj príbeh pohybovej inscenácie *Teraz nie Janka, pracujem* je jasne čitateľná už v jej názve. Otec pracuje aj po príchode domov, jeho dcéra Janka sa snaží ukradnúť si nejaký jeho čas aj pre seba. Keďže tematicky aj príbehovo neprichádzajú počas predstavenie žiadne výrazné prekvapenia, divák sa sústreďí najmä na pohyb, ktorý je popri kostýmoch jediným komunikačným kanálom inscenácie.

Obaja interpreti sú už na prvý pohľad pohybovo nadaní a pohybu, ktorým sa vyjadrujú aj očividne veľmi dobre rozumejú. Kým zodpovedný otec sa v prvom rade dospelo venuje práci, ktorá má prísne (pohybové) pravidlá, dcéra vnáša na javisko hravosť, ktorú umocňuje nie úplne riaditeľný pohyb lopty. Tá sa odráža podľa vlastných pravidiel a vytvára tak jasný kontrast k presnému pohybu otca.

Príbeh je jednoduchý, krátky a bez odbočiek, ktoré by mohli zbytočne narušiť čistotu inscenácie, ale, na druhú stranu, ak by sa vzťah otca a dcéry rozšíril o ďalšie možné odtiene vety „Teraz nie Janka, pracujem,“ (zodpovednosť za rodinu, zdravý vývoj dieťaťa, chýbajúca matka...) mohla sa krátka pohybová etuda zmeniť na komplexnú štúdiu vzťahu otca a dcéry. Keďže však inscenátori tento zámer nemali, bolo by nezmyselné im to vyčítať. Ich cieľom bolo vytvoriť krátky ale intenzívny obraz. A to sa im podarilo.

Premena

Modré divadlo, Vráble

Keď sa tvorcovia rozhodnú inscenovať notoricky známy text, stavajú pred seba automaticky (a niekedy nechcene) viacero prekážok, ktorým sa autorské či objaviteľské inscenácie elegantne vyhýbajú. Keď totiž diváci text poznajú a nedajbože dokonca videli inú inscenáciu takéhoto textu, tvorcovia musia zápasiť s interpretáciami, očakávaniami a spomienkami divákov. Pri inscenáciách tzv. čítankových textov je tento problém ešte vypuklejší.

Tvorcovia z Modrého divadla vo Vrábľoch si vybrali Kafkovu *Premenu*, ktorá má navyše povest „toho nezmyselného diela, kde sa chlap premenil na chrobáka a učiteľky nás ho nútili čítať“. V závislosti na cieľovom divákovi si bolo preto potrebné vybrať tému alebo inscenačný spôsob, ktorý by buď so všetkými spomienkami, interpretáciami, očakávaniami a predsudkami divákov pracoval, alebo by ich dokázal prehlušiť.

Premena Modrého divadla z Vráblov si na javisku vystačí s jednými dverami, kúskom steny s rádiom a s ostentatívne neexistujúcim kuchynským stolom, na ktorého neexistenciu obyvateľa domácnosti pravidelne upozorňujú.

Predstavenie začalo autorskými prehovormi jednotlivých hercov na tému tajomstva a súkromia. Dalo sa teda čakať, že toto bude témou celej inscenácie.

Gregor Samsa, ktorého hrala ženská herečka, väčšinu času strávil na opačnej strane presklených dverí a ostatní štyria herci si postavy Samsovcov a ich hostí vymieňali bez ohľadu na ich pohlavie či vek. Do popredia sa dostávala téma inakosti. Vybranými textovými pasážami sa zdôrazňovala skôr téma finančnej závislosti rodiny na Gregorovi a téma zodpovednosti. V scénografii a vzhľadom na záverečnú pointu sa divákom opäť pripomenula téma tajomstiev, už však nie tých osobných, ale rodinných.

Herecky dobre zvládnutá inscenácia, v ktorej sa podarilo udržať ťaživú atmosféru, tak zbytočne presúvala divákovu pozornosť stále na inú tému a strácala tým aj na naliehavosti. Čím sa bohužiaľ zatiaľ radí do zoznamu „ďalšia inscenácia Premeny s dobrými nápadi.“

Ak sa tvorcom podarí vyjasniť, ktorá z kafkovských tém je pre nich tá kľúčová, môže ísť o veľmi zaujímavé dielo.

Uterus

Divadlo P.A., Košice

Divadlo P.A. z Košíc prišlo na Festival Amatérskeho divadla do Košíc ako hosťujúci divadelný súbor. Autorská hra režisérky je zložená z troch príbehov o ženách, ktorým sa nedarí / nepodarilo otehotnieť a zároveň úspešne donosiť dieťa. Autorka skúma pocity žien skrz veľmi kvalitne napísaný jazykový i situačný humor, ktorým tému niekedy odľahčuje a inokedy zvyšuje pocit frustrácie či bezmocnosti u divákov.

Veľmi civilne a vcelku presvedčivo hrané tri príbehy oddeľujú metaforické pohybové choreografie, ktorým by pomohlo oko a skúsenosti choreografa, no ani v súčasnej podobe dojem z inscenácie nekazia. Oveľa menej zaujímavé sú prestavby scény v tme, ktoré sú vzhľadom na scénografiu (2-3 stoličky, jeden stolík a plachty) vlastne zbytočné a zbytočne dynamickú inscenáciu naťahujú.

Aj keď sú jednotlivé príbehy vyrozprávané jasne, trefne a vtipne, inscenácii bohužiaľ chýba koniec. V momente, keď tri príbehy kulminujú, namiesto záveru prichádza približne 5-minútová etuda o tom, ako žena nevie parkovať a muž jej vlastne ani nedovolí naučiť sa to. A k ozajstnej bodke za tromi príbehmi sa už predstavenie vráti len veľmi technicky.

Autorky za sebou majú momentálne hotové dielo, ktoré jasne komunikuje tému aj pocit, ktorý chceli divákovi sprostredkovať. Ak by sa im podarilo v závere príbehy troch žien kulminovať nielen príbehovo ale aj emočne, mohol by divák odchádzať z predstavenia nielen s poznaním témy a pocitom, ale aj s veľmi silným divadelným zážitkom.